

17. jún 2009

Aktuálna makroekonomická prognóza MF SR prináša spomalenie hospodárstva

Pripravil: Gabriel Machlica, Ján Šilan

Pokles HDP v roku 2009, konzervatívny prístup k prognóze

Nepriaznivý vývoj vonkajšieho prostredia

Dopad na ekonomiku SR

Pokles rastu spôsobený oslabením zahraničného dopytu

V pravidelnej aktualizácii makroekonomickej prognózy MF SR znížilo odhad vývoja HDP na rok 2009 na úroveň -6,2% a očakáva pomalšie tempo oživenia v nasledujúcich rokoch. Zhoršenie externého prostredia a jeho vplyv na domácu ekonomiku sú hlavnými príčinami súčasných zmien v prognóze. Vzhľadom na vysokú mieru neistoty týkajúcu sa budúcnosti sa MF SR priklonilo ku konzervatívnej pohľadu na makroekonomický vývoj. Za týmto rozhodnutím je predovšetkým fakt, že na základe tejto prognózy vláda SR pristúpi k zmene rozpočtu verejnej správy v roku 2009. Hoci v externom prostredí prevažujú negatívne riziká, v domácom prostredí sú riziká skôr pozitívne. Členovia Výboru pre makroekonomické prognózy zhodnotili prognózu MF SR ako realistickú až konzervatívnu.

Podľa správy Európskej komisie (EK), ekonomiky sveta čelia v súčasnosti najväčšej ekonomickej kríze od druhej svetovej vojny. Kríza, ktorá začala na finančných trhoch, sa v súčasnosti výrazne prelieva do reálnych ekonomík vyspelých krajín, kým globalizovaná ekonomika napomáha jej šíreniu. Finančný sektor naďalej sprisňuje svoje úverové štandardy a rast hypotekárnych a spotrebných úverov sa v eurozóne naďalej znižuje. Aktualizácia správy Medzinárodného menového fondu o finančnej stabilite naznačuje ďalšie zhoršenie podmienok a rizík ovplyvňujúcich finančnú stabilitu vo svete. Ekonomická aktivita vo väčšine ekonomík sveta klesá. Svetová priemyselná produkcia a svetový export v posledných mesiacoch klesajú smerom k historickým minimám. Nepriaznivú situáciu dokresľujú čerstvé prognózy zahraničných autorít, kde MMF odhaduje pokles svetového HDP na úrovni 1,3%, čo je najnižšia hodnota za posledných 60 rokov. Riziká zostávajú na negatívnej strane, keďže sa očakáva, že pokles ekonomickej aktivity môže negatívne vplyvať späť na už aj tak nestabilný finančný sektor. Podľa Európskej komisie by mala EÚ v roku 2009 upadnúť do recesie s poklesom reálneho HDP na úrovni -4,0%. V prvom štvrtroku prišlo v krajinách našich najväčších obchodných partnerov k vážnemu poklesu HDP na úrovni 4%, kým EK očakávala pokles na úrovni 3,5%. V Nemecku, ktoré je náš najväčší obchodný partner, došlo k poklesu HDP na úrovni 6,9%, čo je horší výsledok ako očakávala EK.

Odhady reálneho rastu HDP sa znížili na celé prognózované obdobie. V roku 2009 by mala ekonomika reálne klesnúť o 6,2%, čo je zhoršenie o 8,6 p.b. oproti februárovej prognóze. Príčinou nižšieho rastu HDP na Slovensku je spomalenie rastu u našich obchodných partnerov, čo má za následok zníženie dopytu po slovenských vývozočoch a z neho vyplývajúce sekundárne efekty – pokles zamestnanosti, spotreby a investícií. Medzi ďalšie faktory ovplyvňujúce ekonomický vývoj patrí ochladzovanie úverovej aktivity, keďže celková hodnota úverov v ekonomike stagnuje, pričom medzi novými úvermi dominujú prevádzkové úvery. Konjunkturálne prieskumy ukazujú klesajúci trend indikátora ekonomického sentimentu už od druhej polovice 2007. Prognóza inflácie (HICP) bola v celom prognózovanom období pod vplyvom globálnej krízy znížená. Nezamestnanosť, ako aj saldo bežného účtu platobnej bilancie sa vplyvom vonkajšieho prostredia zhoršia v celom horizonte prognózy, pričom dno dosiahnu v roku 2010 a v ďalších rokoch sa budú zlepšovať. Pokiaľ ide o cyklický vývoj, ekonomika sa bude počas celého prognózovaného obdobia nachádzať pod svojím potenciálom.

Prognóza rastu HDP sa znížila oproti februárovým odhadom v celom prognózovanom období. Pod očakávaný pokles HDP v roku 2009 a spomalenie rastu v ostatných rokoch sa podpísalo predovšetkým ešte vyššie oslabenie zahraničného dopytu, ktorého čistý reálny príspevok k rastu ekonomiky SR bude negatívny v rokoch 2009 a 2010. V prognóze **reálneho rastu exportov** pristúpilo totiž MF SR k výraznému zníženiu až o 16,5 p.b. na -19,2% v roku 2009. Tento pokles reflektuje očakávané zníženie dopytu našich najvýznamnejších obchodných partnerov, ktoré s určitým časovým oneskorením bude pôsobiť aj na pokles exportu aj v roku 2010. V ďalších rokoch sa očakáva postupné oživenie vonkajšieho prostredia. Pokles exportov však bol do istej miery kompenzovaný znížením importu vzhľadom na

vyšokú dovoznú náročnosť vývozu ekonomiky SR a pokles domáceho dopytu. Čistý export však prispieva k vývoju ekonomiky negatívne na úrovni -2,2 p.b. v roku 2009 a -1,6 p.b. v roku 2010. Očakávaná vyššia strata odbytu pre slovenských exportérov sa prejaví vo vyššej miere nevyužitých výrobných kapacít, čo spolu s nižšou dostupnosťou úverov pre podniky spôsobí pokles **investícií** v roku 2009 o 5,1%. Pomalé oživenie ekonomiky prinesie v nasledujúcich rokoch postupnú obnovu rastu investícií. Pokles zamestnanosti a dopytu po pracovnej sile sa prejaví v znížení tlakov na rast miezd, a oba tieto faktory ovplyvnia **spotrebu domácností**, ktorej prognóza sa znížila v roku 2008 o 4,8 p.b. na -1,7%. Počas ďalších rokov by mala spotreba rásť, avšak pomalšie, ako sa predpokladalo vo februárovej prognóze.

PROGNÓZA MF SR - HLAVNÉ INDIKÁTORY EKONOMIKY (jún 2009)										
P.č.	Ukazovateľ (v %)	Skut.	Prognóza				Rozdiel oproti feb. 2009			
			2008	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011
1	HDP, reálny rast	6,4	-6,2	1,1	3,4	4,8	-8,6	-2,5	-1,1	-0,3
2	spotreba domácností, reálny rast	6,1	-1,7	0,9	2,1	3,3	-4,8	-2,6	-2,3	-1,7
3	investície, reálny rast	6,8	-5,1	1,9	2,5	3,3	-7,3	-1,7	-2,6	-2,7
4	export tovarov a služieb, reálny rast	3,2	-19,2	-1,0	6,2	8,5	-16,5	-4,1	0,0	0,4
5	zamestnanosť (VZPS), rast	3,2	-3,2	-0,9	0,7	1,3	-3,3	-1,4	-0,3	0,3
6	miera nezamestnanosti (VZSP)	9,6	12,5	13,4	13,2	12,6	2,6	3,4	3,8	3,6
7	reálna mzda, rast	3,3	0,3	0,2	1,4	2,2	-3,0	-3,1	-2,1	-1,9
8	inflácia (priemer ročná; HICP)	3,9	1,4	2,5	3,3	2,9	-0,8	-1,1	-0,7	-0,4
9	bežný účet, (podiel na HDP)	-6,5	-7,1	-7,3	-6,7	-5,3	-1,5	-2,7	-2,7	-2,3

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR

Pomalší rast ekonomiky ovplyvní rast miezd a zamestnanosti

V porovnaní s februárom sa znížili očakávania **rastu reálnej mzdy** v celom prognózovanom období, a to v dôsledku oslabenia dopytu po pracovnej sile a s tým súvisiaceho pomalšieho rastu zamestnanosti. Pokles HDP zapríčiní, že reálna produktivita bude v roku 2009 klesať. **Pokles zamestnanosti** sa v roku 2009 zvýši na -3,2%, pričom bude klesať aj v roku 2010. Medzi prepustenými by mali byť predovšetkým menej kvalifikovaní pracovníci s nižšími mzdami, preto očakávame aj menšie spomalenie rastu miezd. **Miera nezamestnanosti** sa z tohto dôvodu zvýšila, pričom vrchol dosiahne v roku 2010 na úrovni 13,4%.

Zníženie inflácie v reakcii na krízu

Prognóza **inflácie** (CPI) sa v roku 2009 znížila na 2,2%. Hlavnými príčinami bola aj naďalej prebiehajúca hospodárska kríza a s ňou spojený pokles cien komodít. Zostrenie konkurenčného boja sa odzrkadlilo v stagnácii rastu spotrebiteľských cien. Od roku 2010 očakávame oživenie dopytu a opätovné zrýchlenie rastu cien. V tomto roku sa očakáva ukončenie duálneho zobrazovania cien, vyprchanie bázičného efektu z lacnejších tovarov a tiež niektorých jednorázových efektov (nárast spotrebnej dane z cigariet, zavedenie eura, energetické dane). Index CPI zostáva v celom horizonte prognózy vyšší od indexu HICP vplyvom pretrvávajúceho silného rastu cien imputovaného nájomného. Pokles cien v dôsledku finančnej a ekonomickej krízy sa prejaví aj v indexe cien výrobcov (PPI). Prognóza PPI na rok 2009 sa znížila z 0% na -0,9%, keďže PPI reaguje na domáce podnety oveľa flexibilnejšie ako CPI. V ďalších rokoch predpokladáme rast indexu PPI približne na úrovni predchádzajúcej prognózy.

Prognóza vonkajšej bilancie sa zhoršila

V dôsledku zníženého zahraničného dopytu bola výrazne zasiahnutá prognóza vývoja salda obchodnej bilancie a salda bežného účtu platobnej bilancie. Odhad **salda obchodnej bilancie** sa zhoršil vo všetkých prognózovaných rokoch. Podľa novej prognózy sa neočakáva, že by saldo malo dosiahnuť pozitívne hodnoty, kým vo februári sa očakávalo pozitívne saldo v roku 2012. Stále však platí, že záporné saldo obchodnej bilancie sa bude od roku 2010 postupne zmiernovať. Pokiaľ ide o **saldo bežného účtu**, aj tu nastalo zhoršenie, a to v celom prognózovanom období, no zároveň zostal zachovaný trend postupného zlepšovania.

Hodnotenie prognózy MF SR členmi Výboru

Strednodobá prognóza makroekonomického vývoja vypracovaná MF SR bola členmi Výboru charakterizovaná ako realistická až konzervatívna. 5 členov Výboru ju označilo za realistickú, 2 za konzervatívnu a 2 za mierne konzervatívnu.